

LEDARE

Ledare: Vad gick snett i New Orleans?

PUBLICERAD 2005-09-20

Kolumnen: Hans Bergström om USA-pressens kartläggning..

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

[Skaffa nyhetsbrev](#)

Den goda journalistiken, skriver Bill Kovach och Tom Rosenstiel i boken "The Elements of Journalism", liknar vetenskapen. Varje dag söker man komma så nära sanningen som möjligt. Men nästa dag är man öppen för att gå vidare, finna nya informationer och testa de gamla. Sökandet efter sanningen är en process, där man gör sitt bästa varje dag men aldrig inbillar sig att man har funnit annat än en approximation.

Amerikansk press uppvisar just nu utomordentligt god journalistik, i den här meningen. Jag avser beskrivningen av New Orleans. Efter den första rapporteringen har följt en andra fas, med systematisk granskning av beslutsprocessen de kritiska dagarna. Ambitiösa genomgångar har gjorts i bland annat Newsweek, US News & World Report och New York Times.

En tidslinje presenterad i NY Times den 11 september visar att de politiska ledarna på varje nivå tog "Katrina" på allvar. Guvernören i Louisiana deklarerade "state of emergency" fredag den 26 augusti, tre dagar innan orkanen kom in över land. President Bush gjorde detsamma lördag den 27 augusti samt auktoriserade FEMA, den federala katastroforganisationen, att hjälpa. Samma lördag manade borgmästaren i New Orleans till frivillig evakuering.

Misslyckandet låg på ett annat plan än brist på personlig god vilja.

Dels handlade det, som så ofta genom historien (Pearl Harbor, 11 september 2001, tsunamin) om "Failure of Imagination" - människan har svårt att genast föreställa sig innebörden av det som hon aldrig tidigare har erfärut. Ett exempel är borgmästaren i New Orleans, som inte trodde på behovet av att evakueras alla, eftersom orkaner passerat förbi staden så många gånger tidigare utan allvarliga konsekvenser. Därav att inget särskilt gjordes för att hjälpa ut dem som bodde på vårdhem eller saknade bil. 200 skolbussar, tillräckligt för att evakueras 13 000 personer, fick stå överksamma på en parkeringsplats där de dränktes i vatten. Borgmästaren, vald 2002 på ett program för jobb, hade inte brytt sig om att ta fram någon katastrofplan för New Orleans. Nu var föreställningen att blåsten och regnet nog skulle vara över på ett

par timmar och sedan kunde de kvarvarande lämna den arena där de samlats.

Dels var det en fråga om administrativ inkompetens och byråkrati, på alla nivåer. Experter på plats i New Orleans från FEMA hade svårt att hålla kontakt med sina överordnade på grund av en så enkel sak som brist på satellittelefoner. Guvernören, nyvald, hade ingen aning om vilka resurser som fanns och vad som behövdes, trots att hon var huvudansvarig. "Hon kunde inte skilja 82nd Airborne i North Carolina från Harlems gosskör", säger en av hennes medarbetare till Newsweek, efter att ha avlyssnat guvernörens telefonsamtal till presidenten.

Dels förvärrades situationen av bristen på civil kultur och initiativförmåga hos stora delar av den kvarvarande befolkningen i New Orleans. Poliskårens låga moral framgår av att endast 28 av 120 poliser dök upp för tjänstgöring i ett centralt distrikt andra dagen. Detta är en dramatisk skillnad mot de heroiska insatserna från poliser och brandmän i New York den 11 september 2001.

När det väl stod klart att de nivåer som har förstaansvaret för att upprätthålla ordningen, staden och delstaten, inte klarade uppgiften, fastnade den federala insatsen på två beslutsproblem (utöver att det logistiskt tar 4-5 dagar att få 70 000 soldater och all utrustning på plats).

Det ena var tveksamhet i försvarsdepartementet huruvida unga soldater verkligen borde sättas in för att sköta polisuppgifter i en amerikansk stad. Detta är samma typ av tveksamhet som i Sverige har föranlett lagligt förbud mot att sätta in soldater.

Det andra var guvernörens vägran att låta den federala nivån ta över samordningsansvaret för hela operationen, särskilt insatsen för att återställa ordning. Newsweek har en livlig beskrivning av ett viktigt möte ombord på presidentens plan fredag den 2 september, fyra dagar efter att "Katrina" slagit till. Borgmästaren i New Orleans konstaterade att effektiviteten i hela insatsen föll på frågan "Who's in charge?" och föreslog att den federala nivån skulle ta över. Presidenten vände sig då till guvernör Blanco och frågade hur hon såg på detta. Hon svarade att hon ville tala enskilt med presidenten i frågan. Då och under ytterligare en vecka vägrade hon lämna över auktoritet till den federala nivån.

Den politiska ledningen i Washington, som lyssnade på konstitutionella genomgångar från justitiedepartementet, fann det ytterligt svårt att gå in med federala soldater i en delstat utan accept från guvernören i denna delstat. Det skedde under medborgarrättskampen i början på 60-talet, men dessförinnan aldrig efter amerikanska inbördeskriget. Louisiana är en självständig delstat med ungefär Finlands befolkningsstorlek och med en BNP per capita (köpkraftsjusterad) som är högre än både Finlands och Sveriges.

Utländska betraktare av USA bör vara medvetna om den extremt polariserade och förgiftade partiuppdelning som råder sedan några år. Grupper till vänster letar efter allt som kan användas för att demonisera, alternativt idiotförklara, president Bush. Grupper till höger gör motsvarande gentemot "liberalerna". Det

gäller att skära igenom dessa stämningar och försöka bilda sig en uppfattning som inte hämtas bara från ena sidan och som även tar hänsyn till den komplexa konstitutionella strukturen i USA.

Detta gäller rapporteringen kring New Orleans, men också allt annat som sänds och skrivs om USA.

TEXT

Hans Bergström

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt